

Syntetyczne uzasadnienie proponowanych zmian w podstawie programowej z fizyki

I. Dlaczego wprowadza się ograniczenia w podstawie programowej z fizyki?

Wymagania szczegółowe podstawy programowej komunikują to, co uczeń musi „umieć i wiedzieć”. Ograniczenie wymagań, w szczególności w szkole podstawowej i ponadpodstawowej w zakresie podstawowym, ma na celu odciążenie uczniów oraz daje większą autonomię nauczycielom w realizacji podstawy programowej.

Ograniczenia podstawy programowej z fizyki umożliwią nauczycielom i uczniom skupienie się na mniejszym zbiorze wielkości, praw oraz zjawisk lub kompetencji z nimi związanych (określonych czasownikami operacyjnymi jak: wskazywanie, ilustrowanie, opisywanie, analizowanie, obliczanie itp.). Zabieg ten pozwala na zoptymalizowanie pracy uczniów i nauczycieli oraz przeniesienie ciężaru tej pracy na czas zajęć szkolnych.

Ponadto ograniczenie treści pozwoli na lepsze ich zrozumienie oraz wykorzystanie szerszej gamy metod dydaktycznych.

II. Co to oznacza, że treści podstawy programowej z fizyki są ograniczone?

Poprzez ograniczenie treści podstawy programowej z fizyki rozumie się, że niektóre z wymagań szczegółowych podstawy programowej zostały usunięte, a niektóre z nich zostały znacznie ułatwione, tzn.:

- 1) usunięto niektóre treści wymagań szczegółowych, w tym:
  - a. usunięto całe punkty wymagań szczegółowych (składające się z tematycznych grup wymagań lub pojedynczych wymagań)
  - b. usunięto fragmenty punktów wymagań szczegółowych (tzn. usunięto wybrane wymagania w grupie wymagań danego punktu lub usunięto wybrane treści w zapisie danego wymagania)
- 2) wprowadzono niektóre modyfikacje znacznie ułatwiające wymagania, w tym:
  - skonkretyzowano zapisy zbyt ogólne tam, gdzie ich nadinterpretacja mogłaby prowadzić do wymagań od ucznia zbyt wielu wykraczających treści/szczegółów pamięciowych lub złożonych umiejętności
  - zmieniono czasowniki operacyjne lub dodano zapisy wskazujące na znaczne ułatwienie wymagania (np. jeśli chodzi o stopień szczegółowości lub ścisłości opisu zjawiska lub konieczność obliczeń rachunkowych)

Przy okazji ograniczeń podstawy programowej z fizyki wprowadzono modyfikacje niektórych wymagań – niebędące ograniczeniami. Modyfikacje te miały na celu doprecyzowanie lub uporządkowanie, lub poprawienie pod względem rzeczowym i dydaktycznym niektórych zapisów podstawy.

III. Czym się kierowano, wybierając treści do usunięcia lub ułatwienia?

Podstawa programowa z fizyki stanowi spójną całość i taką pozostaje po wprowadzeniu ograniczeń.

- **Jakie treści nie podlegają ograniczeniom?**

Ograniczenia dotyczą przede wszystkim tych wymagań szczegółowych podstawy programowej, które nie są kluczowe do zrozumienia pozostałych zagadnień na danym etapie (lub poziomie) edukacyjnym. Oznacza to, że **(1)** można ograniczyć treści mało związane z innymi zagadnieniami na danym etapie edukacyjnym oraz **(2)** nie można ograniczyć treści wiążących pozostałe elementy podstawy w logiczną całość.

Z powyższym wiąże się oczywista zasada, aby pozostawić niezmienione te wymagania podstawy programowej, które odnoszą się do najbardziej istotnych i fundamentalnych pojęć, praw i zasad dotyczących danego działu fizyki.

Ponadto postanowiono nie ograniczać nadmiernie zapisów wskazujących na związek fizyki z innymi naukami, w tym technicznymi.

- **Jakie treści zostały poddane ograniczeniom?**

Treści poddane ograniczeniom można ująć w następujące kategorie (mogące się nakładać):

- 1) Ograniczono niektóre wymagania, które dają się wyłączyć poza pewną strukturę logiczną pozostałych zapisów w danym obszarze tematycznym.
- 2) Ograniczono niektóre wymagania wiążące się z koniecznością pamięciowego opanowania aspektów zjawisk lub wymagania o charakterze wiedzy encyklopedycznej.
- 3) Ograniczono niektóre wymagania (w szkole podstawowej i ponadpodstawowej w zakresie podstawowym), które wprowadzają dodatkowe formalne pojęcia do opisu zjawisk, a które to zjawiska można opisać bez użycia tych dodatkowych pojęć.
- 4) Ograniczono niektóre wymagania (w szkole podstawowej i ponadpodstawowej w zakresie podstawowym) o charakterze rachunkowym lub dotyczące ścisłej/formalnej analizy lub opisu zjawisk.
- 5) W szkole podstawowej ograniczono niektóre wymagania, do których powraca się w szkole ponadpodstawowej.
- 6) Ograniczono niektóre wymagania odnoszące się do bardzo trudnych i złożonych treści fizycznych, których sensowne wyjaśnienie wymagałoby powołania się na szereg innych praw/zasad/zjawisk. Uznano, że realizacja tych zagadnień fizycznych z konieczności będzie często pobieżna i w związku z tym ma mniejsze znaczenie dydaktyczne, a ponadto może nieść ryzyko spłylenia problemu lub kształtowania błędnego wyobrażenia o zagadnieniu.
- 7) Niektóre wymagania usunięto po prostu na zasadzie kompromisu z ogólnym założeniem ograniczenia treści podstawy programowej.

Dr Piotr Nieżurawski, UW,

Dr Waldemar Berej, UMCS, nauczyciel fizyki w liceum

Mariusz Mroczek, CKE (Koordynator Zespołu)